

Fimmtudaginn 13. júní 1996.

Nr. 125/1996.

Ákærvaldið

(Björn Helgason saksóknari)

gegn

X

(Hilmar Ingimundarson hrl.)

Kynferðisbrot. Tilraun. Líkamsárás. Skipstjórnarréttindi. Tilkynningarskylda. Skilorð.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Haraldur Henrysson, Gunnlaugur Claessen, Hjörtur Torfason, Hrafn Bragason og Markús Sigurbjörnsson.

Málinu hefur verið áfrýjað með stefnu 25. mars 1996 að ósk ákærða og einnig af hálfu ákærvaldsins. Krefst ákærvaldið nú staðfestingar hins áfrýjaða dóms.

Af hálfu ákærða er þess aðallega krafist, að hinn áfrýjaði dómur og málsmeðferð í héraði, að því er varðar ákæru 21. nóvember 1995, verði ómerkt og málinu vísað heim til aðalmeðferðar og dómsálagningar að nýju. Til vara krefst ákærði sýknu af þessari ákæru. Jafnframt krefst hann þess, að refsing fyrir brot samkvæmt 1. lið ákæru 5. desember 1995 verði ákveðin svo væg sem lög leyfa.

Í niðurstöðupætti hins áfrýjaða dóms segir um það fólk, sem kom við sögu þeirra atburða, er ákæra 21. nóvember 1995 tekur til, að það hafi allt verið atvinnulaust. Á sú umsögn ekki við um ákærða, sem starfar við eigin atvinnurekstur.

I.

Krafa ákærða um ómerkingu hins áfrýjaða dóms og heimvísun málsins varðar ákæruna frá 21. nóvember 1995 og er meðal annars á því reist, að héraðsdómara hefði verið rétt að kveðja tvo aðra héraðsdómara til að fjalla með sér um efni hennar, sbr. annan málslið 1. mgr. 5. gr. laga nr. 19/1991 um meðferð opinberra mála, svo sem því ákvæði var breytt með 1. gr. laga nr. 37/1994. Eigi verður talið, að nauðsyn hafi verið á að neyta þeirrar heimildar, svo að ástæða sé til heimvísunar málsins af þeim sökum.

Í dóminum er gerð grein fyrir frásögn kæranda af þeim atburði

að morgni 9. október 1995, sem varð tilefni þess, að ákærði er sak-
aður um brot gegn 194. gr., sbr. 20. gr. almennra hegningarlaga nr.
19/1940. Er þá einnig getið þeirra atvika, sem helst virðast mæla
gegn því, að sú ásökun fái staðist. Að áliti héraðsdómara er frásögn
konunnar trúverðug, og er ekki ástæða til að vefengja það mat. Ber
þannig að leggja til grundvallar, að hún hafi vaknað við það, að
ákærði var að leita á hana með tilburðum í þá átt að eiga við hana
kynmök. Þegar litið er til þess, hve áleitni ákærða náði skammt, og
til aðstæðna í íbúðinni, þar sem þau voru stödd, er á hinn bóginn
óvarlegt að telja sannað, að fyrir honum hafi vakað að þröngva
konunni gegn vilja hennar til holdlegs samræðis eða annarra kyn-
ferðismaka í merkingu 194. gr. laganna, sbr. 2. gr. laga nr. 40/1992. Í
ákæruskjali er atferli ákærða ekki lýst þannig, að varðað geti við
önnur ákvæði almennra hegningarlaga, og við flutning málsins var
það ekki reifað með tilliti til þess. Verður hann sýknaður af ákær-
unni að þessu leyti. Fallast ber á þá niðurstöðu héraðsdómara, að
nægilega sé sannað með framburði annarra viðstaddra, að ákærði
hafi orðið valdur að þeim meiðslum, sem konan hlaut, þegar hún
vildi vísa honum á dyr. Hafi hann ýtt við konunni eða hrint henni
til, svo að hún féll á stofugólfinu og brotnaði á vinstri framhand-
legg. Megi virða þá afleiðingu fallsins honum til gáleysis, eins og að-
stæðum var háttað. Verður hann því talinn sekur um líkamsárás, er
varði við 1. mgr. 218. gr. almennra hegningarlaga, sbr. 11. gr. laga nr.
20/1981.

II.

Ákvæði hins áfrýjaða dóms um sýknu af 2. lið ákæru frá 5.
desember 1995, þar sem ákærði var sakaður um ölvun við skipstjórn
á mb. ... 24. júlí 1994, er ekki til endurskoðunar hér fyrir dómi.

Samkvæmt mælibréfi Siglingamálastofnunar ríkisins 11. júlí 1985
og skipasmíðaskírteini 1. ágúst 1984 er umræddur mótorbátur 2,52
brúttólestir og 6,03 metrar að lengd, en 2,27 metrar á breidd og 0,97
metrar á dýpt. Er rétt að leggja þessi gögn til grundvallar, eins og
gert er í héraðsdómi, en sum málin virðast skráð nokkru hærri í
skipabók samkvæmt þinglýsingalögum nr. 39/1978. Ákærði viður-
kennir að hafa gegnt skipstjórn á bátnum framan af sumri 1994 án
þess að hafa þau skipstjórnarréttindi, sem lengd bátsins segir til um,

sbr. þágildandi ákvæði a-liðar 2. gr. og 7. gr. laga nr. 112/1984 um atvinnuréttindi skipstjórnarmanna á íslenskum skipum, sbr. nú sömu ákvæði, eins og þeim var breytt með 2. gr. og 6. gr. laga nr. 62/1995. Hefur ákærði þannig orðið brotlegur við 3. gr., sbr. 7. gr. laga nr. 112/1984, svo að refsingu varði samkvæmt 1. mgr. 22. gr. laganna. Hins vegar eru ekki efni til að telja hann jafnframt sekan um brot gegn 6. gr. siglingalaga nr. 34/1985.

Ákærði hefur viðurkennt vanrækslu á tilkynningarskyldu við sjóróðra á umgetnu tímabili, sem varðar við 1. gr., sbr. 10. gr. laga nr. 40/1977 um tilkynningarskyldu íslenskra skipa.

Með þeirri breytingu, sem fyrr greinir, ber að staðfesta niðurstöðu hins áfrýjaða dóms um sakarefni samkvæmt 1. lið ákærunnar 5. desember 1995.

III.

Refsing ákærða fyrir brot hans gegn 1. mgr. 218. gr. almennra hegningarlaga telst eftir öllum atvikum hæfilega ákveðin fangelsi þrjá mánuði, en fresta skal fullnustu þeirrar refsingar, og falli hún niður að liðnum þremur árum frá uppsögu dóms þessa, haldi ákærði almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga, sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955.

Fyrir brot ákærða gegn lögum nr. 112/1984 og lögum nr. 40/1977 er rétt að gera honum sekt í ríkissjóð, sem telst hæfilega ákveðin 50.000 krónur, og komi varðhald fimmtán daga í stað sektarinnar, verði hún ekki greidd innan fjögurra vikna frá uppsögu dóms þessa.

Eftir úrslitum málsins í heild þykir það við eiga, að ákærði greiði sakarkostnað í héraði að helmingi, en að hinum helmingnum verði hann lagður á ríkissjóð. Verður ákvæði héraðsdóms um kostnaðinn staðfest með þeirri breytingu.

Áfrýjunarkostnaður sakarinnar greiðist á sama hátt, eins og nánar er á kveðið í dómsorði.

D ó m s o r ð:

Ákærði, X, sæti fangelsi þrjá mánuði, en fresta skal fullnustu refsingarinnar og hún falla niður að liðnum þremur árum frá uppsögu dóms þessa, haldi ákærði almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955.

Ákærði greiði 50.000 krónur í sekt til ríkissjóðs, og komi varðhald fimmtán daga í stað sektarinnar, verði hún ekki greidd innan fjögurra vikna frá uppsögu dóms þessa.

Ákvæði hins áfrýjaða dóms um sakarkostnað í héraði á að vera óraskað með þeirri breytingu, að ákærði greiði kostnaðinn að hálfu, en að hálfu greiðist hann úr ríkissjóði.

Ákærði greiði áfrýjunarkostnað sakarinnar að hálfu, þar með talin saksóknarlaun í ríkissjóð, sem ákveðast alls 60.000 krónur, og málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns, Hilmars Ingimundarsonar hæstaréttarlögmanns, alls 60.000 krónur, en að hálfu fellur þessi kostnaður á ríkissjóð.

Dómur Héraðsdóms Reykjaness 1. mars 1996.

Ár 1996, föstudaginn 1. mars, er á dómþingi í Héraðsdómi Reykjaness, sem háð er á reglulegum þingstað í Hafnarfirði af Má Péturssyni héraðsdómara, kveðinn upp dómur í málinu nr. S-525/1995 og nr. S-546/1995: Ákærvaldið gegn X, sem tekið var til dóms 12. sama mánaðar.

I.

Málið er höfðað með ákærum ríkissaksóknara, út gefnum 21. nóvember 1995 og 5. desember 1995, birtum 13. desember 1995 og þingfestum 11. janúar 1996, gegn X [fæddum 1947] ..., Keflavík.

Í kæru, út gefinni 21. nóvember 1995, er ákærða gefið að sök að hafa framið kynferðisbrot og líkamsmeiðingar árla morguns mánudaginn 9. október 1995 að ..., Reykjanesbæ, með því að hafa með ofbeldi reynt að þröngva konunni K [fæddri 1948], til holdlegs samræðis eða annarra kynferðismaka, en er það eigi tókst sökum mótþróa hennar, hrint henni, svo að hún féll í gólfið og hlaut brot á vinstra framhandlegg.

Telst þetta varða við 194. gr., sbr. 20. gr., og 1. mgr. 218. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 11. gr. laga nr. 20/1981 og 2. gr. laga nr. 40/1992.

Þess er krafist, að ákærði verði dæmdur til refsingar.

Í ákæru, út gefinni 5. desember 1995, er ákærða gefið að sök að hafa framið eftirgreind brot árið 1994:

1. Um sumarið fram til 24. júlí stundað róðra frá Snæfellsnesi á mb. ..., 3 brl. plastbáti, 6,03 m að lengd, án skipstjórnarréttinda og jafnframt vanrækt að tilkynna Slysavarnafélagi Íslands um ferðir bátsins þann tíma.
2. Að morgni sunnudagsins 24. júlí siglt bátnum undir áhrifum áfengis frá

Ólafsvíkurhöfn til veiða á Beruvík á Snæfellsnesi og þaðan að Arnarstapa á Snæfellsnesi.

Telst þetta varða við 6. gr., sbr. 239. gr. siglingalaga nr. 34/1985, 3. gr., sbr. 22. gr. laga um atvinnuréttindi skipstjórnarmanna á íslenskum skipum nr. 112/1984, og 1. gr., sbr. 10. gr. laga um tilkynningarskyldu íslenskra skipa nr. 40/1977, og háttsemin samkvæmt ákærulið 2 jafnframt við 2. mgr. 238. gr. siglingalaga og 24. gr., sbr. 1. mgr. 33. gr. áfengislaga nr. 82/1969, sbr. lög nr. 52/1978.

Þess er krafist, að ákærði verði dæmdur til refsingar.

Í ákæru hafið misritast lengd bátsins, var talin 6,15 m, en það var leiðrétt við málflutning í það horf, sem að framan greinir.

Af hálfu ákærða eru gerðar þessar dómkröfur:

1. Að ákærði verði sýknaður af ákæru, dags. 21. nóv. 1995, og af 2. tl. ákæru, dags. 5. desember 1995.
2. Að ákærði hljóti vægustu refsingu, er lög leyfa, vegna 1. tl. ákæru, dags. 5. des. 1995.
3. Að málsvarnarlaun verði tildæmd úr ríkissjóði.

Verjandi gerir sérstaka athugasemd við atvikalýsingu í ákæru, orðin „vegna móttþróa hennar“, og bendir á, að jafnvel þótt miðað væri einungis við atvikalýsingu kæranda, teldist um tvo algerlega aðskilda atburði að ræða, ætlað handleggsbrot til komið allnokkru eftir, að ætlaðri nauðgunartilraun á að hafa lokið samkvæmt frásögn kæranda.

II.

Mánudagsmorguninn 9. október 1995 kom K, ..., fædd 1948, ..., Keflavík, á slystastofu Heilsugæslustöðvar Suðurnesja í lögreglubifreið. Í vottorði læknisins Ólafs M. Hákonsson, dagsettu 18. 10. 1995, segir:

„K kom á slystastofu 9. 10. '95 sl. kl. 6.45. Segir hún svo frá, að hún hafi verið sofandi í sófa í stofu, er næturgestur í sömu íbúð hafi komið og gert sig líklegan til að hafa við hana kynmök. K streittist á móti, en hann reyndi að koma fram vilja sínum við hana, en tókst ekki. Urðu þar einhver snörp orðaskipti í framhaldi þessa, sem lauk svo, að karlmaðurinn þeytti henni í gólfið.

Við komu á slystastofu hefur hún verki í vinstra framhandlegg, og vaknaði grunur um brot, sem var staðfest með röntgenmynd. Brotið var rétt samdægurs og hún sett í gifsspelku. Aðspurð um það, hvort hún óskaði eftir kvensjúkdómaskoðun, kvað hún þess ekki þurfa, þar sem til samfara hefði aldrei komið, og óskaði ekki eftir slíkri skoðun. Var henni ráðlagt að panta tíma hjá bæklunarlækni að viku liðinni til að kanna framvindu brotsins“.

Samkvæmt framburði þeirra, er við sögu koma í máli þessu, var forsaga þessarar komu konunnar á slystofu sem hér segir:

Kærandi og sambýlismaður hennar, R [fæddur 1946] ..., sem var atvinnulaus um þessar mundir, bjuggu að [...] í Keflavík. Íbúðina, sem er þriggja herbergja íbúð í fjölbýlishúsi, leigðu þau af G [fæddum 1972], sem þá bjó að [...] í Grindavík og var atvinnulaus.

Síðla sunnudagsins 8. október hittust þeir ákærði, X, og sambýlismaðurinn, R, og varð úr, að þeir héldu til Grindavíkur og settust þar að drykkju á sjómannakrá. Virðist hafa farið vel á með þeim, því að þeir munu hafa rætt um að fara saman á gæsaveiðar daginn eftir. Varð X þungdrukkinn og R nokkuð ölvaður. Þá bættist í hópinn íbúðareigandinn, G. Nokkru eftir miðnætti töldu þeir X og R mál til komið að halda heim á leið, og varð úr, að G, sem var ódrukkinn og á bifreið, æki þeim. Er til Keflavíkur kom og hann hafði ekið þeim hringferð um miðbæinn, segir G, að R hafi spurt X að því, hvort hann vildi ekki fara heim. X hafi sagt, að það væri ekki hægt, þar sem „kerlingin sín yrði vitlaus, þar sem hún væri að passa smákrakka“. Varð það úr, að þeir fóru allir þrír heim til R að [...].

Er þangað kom um kl. hálf tvö, var kærandi, K, gengin til náða. Við gestkomuna vaknaði hún, klæddi sig í náttlopp og kom fram. Sátu þau fjögur um stund í stofunni. Virðist þá svefnhöfgi fljótlega hafa sótt að ákærða, X, því að hann reis fljótlega á fætur, gekk inn í svefnherbergi, háttaði sig og lagðist til svefns í hjónarúminu. Kveðst kærandi fyrst hafa ætlað að koma honum burt þaðan og heim til sín, en G var tilbúinn að aka honum. Er það tókst ekki, hringdi kærandi til konu ákærða og sagði henni, að X væri hjá þeim og sofnaður. G bauð hún gistingu í þriðja herberginu, sem hann þáði. R lagðist til svefns hjá ákærða, X, í hjónarúminu, en húsfreyjan, kærandi, í sófa í stofunni.

Er leið að morgni, vaknaði ákærði, X, og fór fram í stofu, þar sem húsfreyja lá sofandi í sófanum með sæng ofan á sér. Fer nú tvennum sögum af því, hvað gerst hafi.

Kærandi kveðst hafa vaknað við það, að ákærði hafi með annarri hendi verið farinn að káfa á brjóstum sínum, en hinni hendinni hafi hann haldið fyrir munn sér. Hún hafi áttað sig á því, að þetta var X, er hann hafi sagt lágum rómi: „Vertu róleg, þeir sofa, þeir vita ekki neitt.“ Ákærði hafi smám saman verið búinn að koma nærbuxum hennar niður að hnjám og allur verið farinn að æstast upp. Í skýrslu kæranda fyrir lögreglu, sem bókuð var kl. 10.53 sama morgun, er ekkert bókað um, að hún hafi fundið fyrir lim ákærða, hvorki við læri, kynfæri né annars staðar. Fyrir dómi fullyrti hún, að hún hefði fundið fyrir því, að hann nuddaði lim sínum við læri sitt, og bætti því við, að limur hans hefði numið við kynfæri sín.

Er hér var komið, kveður kærandi ákærða hafa sleppt hendinni frá vitum

sínum í æsingnum. Þá hafi hún hrópað sem mest hún mátti. Við það hafi ákærða brugðið mjög og hún komist undan honum úr sófanum, kveikt ljós og séð þá, að ákærði var allsnakinn.

Spurð um, í hvaða stellingu ákærði hefði þá verið, kveðst hún ekki geta lýst því, hann hafi verið einhvern veginn í keng í sófanum, álútur fram yfir sig. Síðan hafi hann reist sig upp og klætt sig í nærbuxurnar.

Af framburði vitnanna R og G er ljóst, að ófögur orðaskipti hófust nú milli kæranda og ákærða með miklum hávaða. Kærandi skipaði ákærða að koma sér út þegar í stað, en ákærði neitaði að fara. Í þessum svifum kom húsbóndinn, R, úr svefnherberginu fram í stofuna og andartaki síðar gesturinn, G. Verður framburði þeirra þar um síðar lýst.

Ákærði, X, bar, að hann hefði vaknað í birtingu um morguninn, risið úr rekkju í nærbuxum einum fata og farið fram í stofu til þess að fá sér sígarettu. Pakki hefði legið á sófaborðinu. Hann hefði sest í stól gegnt sófanum og kveikt sér í sígarettu. Hefði þá húsfreyja, sem sofið hefði í sófanum, vaknað og sagt: „Ertu að taka sígareturnar mínar?“ Hann hefði sagt henni, að hann ætti þessar sígarettu, en konan haldið hinu gagnstæða fram og orðið öskuvond. Í þessum svifum hefði húsbóndinn, R, komið fram í stofuna og strax farið að reyna að róa konuna og sagt henni, að gesturinn ætti þessar sígarettu. Konan hefði þá vísað sér á dyr, en hann sagt við hana, að hún „væri eitthvað lasin“. Hafi hún þá sagst ætla að hringja á lögreglu, en húsbóndinn, R, þá sagt: „Þú hringir ekki neitt.“ Konan hefði samt hringt á lögreglu, en áður hefði hún í æsingnum hrasað um sófann í stofunni.

Ákærði hefur frá upphafi staðfastlega neitað að hafa ætlað að nauðga konunni og einnig neitað því að hafa hrint henni og kvaðst strax við yfirheyrslu lögreglu kl. 15.19 sama dag telja það samantekin ráð hjá þeim K, R og G að ljúga þessu upp til þess að reyna að hafa út úr sér peninga.

Vitnið R, sambýlismaður kæranda, kveðst hafa vaknað við óp og hávaða um sexleytið og farið fram í stofu. Fyrir lögreglu bar hann, að sér hefði fundist sem K væri að slíta sig af X, sem hefði verið hálfstjandi í sófanum. Fyrir dómi bar hann, að hann hefði ekki séð það með eigin augum, að X leitað á K eða væri í neinum þess háttar átökum við hana. Þegar hann hefði komið fram, hefðu þau bæði staðið á stofugólfinu, X á nærbuxum einum klæða, og skipst á ókvæðisorðum. Hefði K verið að skipa X að fara út.

K bar, að hún hefði nú sótt föt X inn í hjónaherbergið og hent þeim í hann. R bar, að þeir X hefðu nú sest í sófann í stofunni.

Vitnið G, sem kom fram í stofuna í þessum svifum, bar, að hann hefði vaknað við öskur og læti og hávaða framan úr stofunni. Hefði hann þá klætt sig í buxur og farið fram. Hefði þá X setið í sófanum og aðeins verið

klæddur nærbuxum, en farið að klæða sig. R hefði staðið við sófaborðið, en K setið í stól við það. Ber G og ákærða, X, saman um það, að R hafi sest hjá X í sófann og reynt að róa bæði X og K.

Um ætlað brot ákærða á 1. mgr. 218. gr. alm. hgl. er það fram komið, að kærandi hafi fallið á parketgólfi íbúðarinnar og borið fyrir sig vinstri hönd.

Um aðdraganda þess atburðar bar kærandi, K, að sambýlismaður sinn, R, hefði spurt, hvað um væri að vera, og hún þá sagt, að ákærði, X, hefði reynt að nauðga sér. X hefði brugðist ókvæða við og sagt, að hún lygi þessu og ætti heima á geðveikrahæli. Hún hefði þá sótt fót X, hent þeim í hann og skipað honum að koma sér út. Við þetta hefði X orðið enn æstari og öskrað á sig, að hún væri að ljúga upp á sig, hann hefði ekkert gert, hún væri geðsjúk, og það ætti að loka hana inni á geðveikrahæli. Hann hefði hrint sér, og við það hefði hún fallið í gólfið. Hefði hún borið fyrir sig vinstri höndina og fundið, að hún brotnaði. Þá hefði hún sagt: „Þú hefur handleggsbrotið mig.“ X hefði þá sagt: „Þú lýgur þessu eins og öllu öðru.“ Þá hefði hún stokkið að símanum, náð sambandi við lögreglu og að nefna númerið á stigaganginum og óskað aðstoðar. Áður en hún hefði náð að nefna, í hvaða íbúð hún væri, hefði ákærði, X, náð að rjúfa símtalið með því að rífa af henni símtólið eða styðja á rofann, sem tólið leggst á.

Ákærði, X, lýsir falli kæranda svo, að rifrildið um sígarettupakkann, en framburði hans um upphaf þess rifrildis er áður lýst, hafi þróast þannig, að um það leyti, sem húsbóndinn, R, kom fram í stofuna, hefði konan staðið upp með pakkann í hendinni. R hefði gengið til hennar, tekið utan um hana og reynt að róa hana. Sígaretturnar hefðu hrunið úr pakkanum í gólfið og ákærði farið að tína þær upp. Kærandi hefði slitið sig frá R, sem hefði verið að tosa í hana og reyna að ná af henni sígarettupakkanum, en síðan hefði hún labbað einhver skref aftur á bak og þá hrasað aftur fyrir sig og fallið í gólfið. Ákærði hefur eindregið mótmælt að hafa neitt ýtt við kæranda eða hrint henni, þegar hún féll.

Vitnið G ber, að eftir að ákærði, X, hafði klætt sig í buxurnar, hefði hann tekið vindlingana að fara að kveikja í vindlingi. K hefði þá farið að rífast í honum og sagst eiga þessa vindlinga og að X ætti sand af seðlum og gæti keypt sér vindlinga sjálfur. Hefði X þá ýtt við K með hendinni, sem hann hélt á pakkanum í, og sagt um leið: „Hafðu þetta þá.“ Við þetta hefði K hörfað undan, flækst utan í stól úr sófasettinu og dottið á hálu parketgólfinu. Vitnið taldi, að hún hefði ekki dottið, nema X hefði ýtt við henni, og parketið verið hált.

Vitnið R bar, sem áður er rakið, að þegar hann kom fram í stofuna, hefði ákærði, X, og kærandi, K, staðið á stofugólfinu og hún verið að skipa X að

fara út. Síðan hefðu þeir X sest í sófann, eftir að X var búinn að klæða sig. X hefði ætlað að fara að taka sígarettupakka af borðinu, en K þá sagt: „Láttu mínar sígarettur í friði, þú getur reykt þínar sígarettur“, eða eitthvað á þá leið. Í framhaldi þessa hefði K sagt, að hún myndi hringja á lögreglu, ef X færi ekki umsvifalaust út. X hefði þá stokkið á fætur, að líkindum ætlað að stoppa hana af, og þá hrint henni til, svo að hún hefði fallið í gólfið. Eftir það hefði K hringt á lögregluna.

Vitnið R kvaðst viss um, að hann hefði ekki verið að togast á við K, þegar hún datt. X hefði einfaldlega hrint henni. Hann hefði verið að reyna að koma í veg fyrir, að hún færi í símann.

Um sjúkrasögu kæranda og líkur á varanlegum afleiðingum vegna meiðsla hennar fjallar fram lagt vottorð Sigurjóns Sigurðssonar læknis, Sjúkrahúsi Suðurnesja, dags. 23. 1. 1996:

„Ofan nefnd lenti í líkamsárás 9. 10. '95, er henni var kastað í gólf af manni. Hlaut hún við það áverka á vi. framhandlegg. Leitaði strax á slysa-deild Sjúkrahúss Suðurnesja, þar sem rtg-mynd sýndi brot á framhandlegg, sem leiðrétt var í deyfingu og gífs sett á.

Kom síðan aftur til eftirlits 23. 10. '95, og sýndu þá myndir, að brotið var örlítið breytt. Var hún látin halda því gífsi og ráðlögð endurkoma hjá undirrituðum 4. 11., og var þá brotið orðið nokkuð rétt. Hélt hún því áfram með gífsið og kom aftur 14. 11. og gífsið þá tekið af. Sýndi röntgen, að brotið var svolítið sveigt fram á við og stytting orðið á ölnarbeini (radius). Brotið var of gróið, svo að ekki var hægt að leiðrétta það, en reynt að leiðrétta það, sem hægt var, með því að setja nýtt gífs.

Ekki er útséð um, hver verði afleiðing af þessu broti, og of fljótt að ákveða og meta hinn varanlega skaða, sem hún kann að hafa hlotið af völdum þessa slyss. Ég mæli með, að konan verði endurmetin u. þ. b. ári eftir að áverkinn varð.“

Ekki er höfð uppi bótakrafa í málinu, en af hálfu kæranda er lýst yfir áskilnaði um að hafa uppi bótakröfu í einkamáli, og hefur lögmaður kæranda lagt fram innheimtubréf sitt til ákærða, þar sem skorað er á hann að greiða þannig sundurliðaða bótakröfu:

Höfuðstóll	kr.	1.500.000
Innheimtukostnaður	–	92.890
Vegna VSK kröfuhafa	–	22.758
	Kr.	1.615.648

— — —

Niðurstöður.

Um réttindaleyssi og ætlaða ölvun við skipstjórn og vanrækslu tilkynningarskyldu.

I.

Ákærði, X, hefur viðurkennt að hafa framið brot það, sem honum er gefið að sök í tölulið 1 í ákæru, út gefinni 5. desember 1995, þ. e. að hafa sumarið 1994 fram til 24. júlí stundað róðra frá Snæfellsnesi á mb. ... án skipstjórnarréttinda og að hafa þá vanrækt tilkynningarskyldu. Ákærði er bifvélavirki og hefur ekki skipstjórnarréttindi.

Umræddur bátur, mb [...], er 6,03 metrar að lengd og skráður í skipaskrá. Samkvæmt 6. gr. laga nr. 112/1984 telst skip hvert það far, sem er sex metra langt og skráð í skipaskrá, og samkvæmt 3. gr. sömu laga skal á hverju skipi vera einn skipstjóri. Samkvæmt 22. gr. laganna varða brot gegn þeim sektum, nema þyngri refsing sé ákveðin samkvæmt öðrum lögum. III. kafli siglingalaga nr. 34/1985, þ. á m. 6. gr., fjallar um skipstjóra og skyldur hans, en refsíákvæðin eru í XV. kafla laganna, þ. á m. í 239. gr.

Í lögum nr. 40/1977, 1. gr., sbr. 10. gr., er mælt fyrir um tilkynningarskyldu allra íslenskra fiskiskipa, sem búin eru talstöð, annarra en varðskipa, og sektarrefsingu lagða við broti. Stóðar það ákærða ekki, þótt talstöð bátsins kunni að hafa verið biluð eða áfátt, rás 9 úti, svo sem hann heldur fram. Geta má þess, að ákærði kveðst hafa haft farsíma um borð.

II.

Sönnunargögn ákæruvaldsins um ætlaða ölvun ákærða við skipstjórn eru:

— — —
Það er mat dómarans, að framangreindur framburður nægi ekki til þess, að lögfull sönnun teljist fram komin um það, að ákærði hafi gerst sekur um brot það, sem honum er gefið að sök í tölulið 2 í ákæru, út gefinni 5. desember 1995, en öðrum nothæfum sönnunargögnum er ekki til að dreifa. Ber því að sýkna ákærða af þessum ákæru-lið.

Um tilraun til nauðgunar.

Framburður kæranda um, að ákærði hafi sýnt henni kynferðislega áreitni, er trúverðugur. Lögregla skráir símtal kl. 6.45 að morgni, svo að það hefur verið vel fyrir venjulegan fótaferðartíma, – en umrætt fólk var allt atvinnulaust, – sem vitnin R og G vöknudu, að því er R segir í lögregluskýrslu, er tekin var samdægurs, við „óp“, og að því er G segir, einnig í lögregluskýrslu samdægurs, við „öskur, læti og hávaða“. Vitnum þessum ber saman um, að kærandi og ákærði hafi staðið á stofugólfinu, skipst á ókvæðisörðum og bæði verið í miklu uppnámi, er þeir komu fram í stofuna, ákærði klæddur nærbuxum, en konan í náttslöpp, en hún hefur upplýst, að hún hafi þá um nóttina einnig verið í nærbuxum og brjóstahaldara.

Langsótt virðist sú skýring og lítt sennileg, að orsök þessa atgangs sé að rekja til ágreinings um eignarhald á sigarettupakka. Við það verður að miða, að sú frásögn húsfreyju, kæranda, sé rétt, að gesturinn, ákærði, hafi

sýnt af sér í meira lagi ótilhlýðilega framkomu gagnvart henni. Óumdeilt er, að öll viðleitni hennar, frá því að vitnin komu á vettvang, beindist að því að reka ákærða á dyr og að hún greip til þess ráðs að fá til þess lögregluaðstoð, er ákærði sýndi ekki á sér fararsnið. Hún hefur ekki haldið því fram, að tilgangur sinn með hringingu til lögreglu hafi verið að kæra nauðgunartilraun, en samkvæmt vettvangsskýrslu lögreglu sýnist hún hafa gert það, er lögregla kom á vettvang.

Þar sem vitnin R og G sáu ákærða ekki veita kæranda neina kynferðislega áreitni, reynir á mat á því, hversu trúverðugan megji telja framburð kæranda um ætlað brot ákærða.

Í vettvangsskýrslu lögreglu segir þar um: „Hún kveðst síðan hafa vaknað við það, að X hafi verið að reyna að „koma fram vilja sínum“, en það hafi ekki tekist hjá honum, þar sem hún hafi komist undan honum. Hafi hann þarna gert tilraun til nauðgunar og jafnframt sýnt sér grófa kynferðislega áreitni. Hafi í framhaldi af þessu komið til snarpra orðaskipta, þar sem hún m. a. vísaði honum á dyr“.

Eftir vettvangsskýrslunni að dæma spurði lögreglan vitnin R og G ekkert á vettvangi um ætlaða nauðgunartilraun.

Samkvæmt vottorði læknis þess, er skoðaði kæranda sama morgun, lýsti kærandi atvikum svo, að „hún hafi verið sofandi í sófa í stofu, er næturgestur í sömu íbúð hefði komið og gert sig líklegan til að hafa við sig kynmök. K streittist á móti, en hann reyndi að koma fram vilja sínum, en tókst ekki“.

Síðar sama árdegi var bókað eftir kæranda hjá rannsóknardeild lögreglu: „Kveðst mætta síðan hafa vaknað milli kl. 6.00 og 6.30 við það, að karlmaður lá ofan á henni og hélt fyrir vit henni með hendinni. Með hinni hendinni hefði hann verið að reyna að klæða hana úr nærbuxunum. Kveðst mætta í fyrstu ekki hafa vitað, hver þetta var, en þegar hann sagði við hana: „Vertu róleg, þeir sofa, þeir vita ekki neitt“, kveðst mætta hafa heyrt, að þetta var X. Mætta segir, að hann hafi verið búinn að koma nærbuxum hennar niður að hnjám. Það næsta, sem skeði, var það, að í æsingnum sleppti X hendinni af vitum hennar, og gat hún þá hrópað á hjálp. Við þetta hefði X brugðið og hún komist undan honum úr sófanum. Segist hún hafa kveikt ljós, og hefði hún þá séð, að X var allsnakinn. Í sama mund hefði R komið út úr svefnherberginu. Hefði X þá farið í nærbuxurnar.“

Gott samræmi sýnist vera í þessum framskýrslum kæranda, þær eru aðeins misjafnlega ýtarlegar. Vitnin R og G bera, að ákærði hafi verið á nærbuxum og kærandi á náttslöpp, er þeir komu fram.

Framburður kæranda fyrir dómi var í góðu samræmi við þessar framskýrslur um framangreind atriði.

Í engri af þessum frumskýrslum getur kærandi um, að hún hafi fundið fyrir getnaðarlim ákærða, sem hún hefði þó haft ríkt tilefni til, ef rétt væri. Því atriði jók hún við, er hún kom fyrir dóm. Líkamsskoðun læknis afþakkaði hún, sem bendir til þess, að hún hafi ekki átt von á því, að nein sýni frá kynfærum ákærða eða merki um snertingu væru finnanleg. Hún hefur ekki haldið því fram, að hún hafi hlotið neina áverka, marbletti, klór eða annað slíkt, við hina ætluðu nauðgunartilraun. Kærandi heldur því ekki fram, að hún hafi haft í huga að kæra ákærða fyrir nauðgunartilraun, er hún hringdi á lögreglu, og þar sem lögreglumennirnir, er sinntu útkallinu, hafa ekki komið fyrir dóm, leikur nokkur vafi á því, að það hafi verið fyrr en hjá læknum, sem hún hafi nefnt nauðgunartilraun, spurð um ástæðu beinbrotsins.

Samt sem áður er það álit dómarans, að framburður kæranda þess efnis, að hún hafi vaknað við það í sófanum, að ákærði var að leita á hana með gróflegum hætti og reyna að klæða hana úr nærbuxum, sé svo trúverðugur, að leggja verði hann til grundvallar. Styðst það mat við þá staðreynd, að vitnin R og G vöknudu við óp eða öskur og mikla háreysti. Fer því fjarri, að það hafi verið gert sennilegt, að öskur konunnar og allur sá fyrirgangur, sem varð, hafi stafað af deilum um eignarrétt á einum áteknum sígarettupakka.

Þótt framburður konunnar fyrir dómi verði ekki metinn á þann veg, að sannað sé, að limur ákærða hafi snert líkama hennar, þar á meðal kynfæri, telur dómurinn samkvæmt framansögðu nægjanlega sannað, að ákærði hafi sýnt konunni svo grófa kynferðislega áreitni, að meta beri sem tilraun til nauðgunar. Er þá einnig haft í huga, að ekkert er fram komið, er bendi til, að kærandi hafi veitt ákærða hið minnsta tilefni, hvorki fyrr né síðar, til þess að ætla, að hún væri fáanleg til samfara við hann.

Leggja verður til grundvallar, að ásetningur ákærða hafi þá fyrst vaknað, er hann kom fram í stofuna og sá konuna í sófanum. Það bendir til þess, að ásetningur hans hafi ekki verið ýkja-staðfastur, að hann sleppti hendinni af munni kæranda, áður en til samræðis kom, og neytti ekki aflsmunar, eftir að konan hafði með hrópi sínu tjáð, að hún væri andvíg samförum. Til hins sama bendir, að engir áverkar fundust á konunni. Hún virðist hafa komist frá ákærða án neinna teljandi átaka.

Til refsíþyngingar verður það á hinn bóginn metið, að ákærði varð ekki við áskorunum konunnar um að hverfa þegar í stað á braut. Honum stóð þó til boða heimakstur af hálfu vitnisins G. Þess í stað jós ákærði ókvæðis-orðum yfir kæranda og reyndi að aftra henni frá því að hringja á lögreglu. Öll framkoma ákærða, allt frá því að hann lagðist óboðinn til svefns í

hjónarúminu og þar til hann beinbraut húsfreyju, svo sem næst verður lýst, var fullkomlega óviðeigandi og fráleit, sérstaklega þar sem hann var nætur-gestur á heimili kunningja síns og árásarandlagið sambýliskona hans.

Með framburði vitnanna R og G telst sannað, á ákærði hafi, nokkru eftir að nauðgunartilrauninni lauk, ýtt við kæranda með þeim afleiðingum, að hún féll, bar fyrir sig vinstri hönd og beinbrotnaði, svo sem lýst er í læknis-vottorðum, dagsettum 18. október 1995 og 23. janúar 1995.

Samkvæmt framansögðu telst sannað, að ákærði hafi gerst sekur um til-raun til nauðgunar og síðar um líkamsárás og sé þar með brotlegur við refsíákvæði þau, sem greind eru í ákæru, dagsettri 21. nóvember 1995.

Áður er fjallað um niðurstöðu dómsins um sakarmat á ætluðu broti ákærða samkvæmt ákæru, út gefinni 5. desember 1995.

Samkvæmt þessu er ákærði sakfelldur fyrir brot gegn 194. gr., sbr. 20. gr. og 1. mgr. 218. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 11. gr. laga nr. 20/1981 og 2. gr. laga nr. 40/1992, 6. gr., sbr. 239. gr. siglingalaga nr. 34/1985, 3. gr., sbr. 22. gr. laga nr. 112/1984, og 1. gr., sbr. 10. gr. laga um tilkynn-ingarskyldu íslenskra skipa nr. 40/1977.

Ákærði er sýknaður af ákæru vegna brota á 2. mgr. 238. gr. siglingalaga og 1. mgr. 24. gr. og 33. gr. áfengislaga nr. 82/1969, sbr. lög nr. 52/1978.

Refsing ákærða, sem samkvæmt fram lögðu sakavottorði hefur ekki áður sætt refsingum, er þýðingu hafa í máli þessu, ákveðst fangelsi í tíu mánuði.

Fresta skal fullnustu sjö mánaða af þeirri refsingu, og falli hún niður að þremur árum liðnum frá uppkvaðningu dóms þessa, haldi ákærði almennt skilorð 57. gr. alm. hgl., sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955.

Dæma ber ákærða til þess að greiða allan sakarkostnað, þar á meðal saksóknarlaun í ríkissjóð, 100.000 kr., og málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns, Hilmars Ingimundarsonar hrl., 100.000 kr.

D ó m s o r ð:

Ákærði, X, sæti fangelsi í tíu mánuði.

Fresta skal fullnustu sjö mánaða af þeirri refsingu, og falli hún niður að liðnum þremur árum frá uppkvaðningu dóms þessa, ef ákærði heldur almennt skilorð 57. gr. laga nr. 19/1940, sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955.

Ákærði greiði allan sakarkostnað, þar á meðal saksóknarlaun í ríkissjóð, 100.000 kr., og málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns, Hilmars Ingimundarsonar hrl., 100.000 kr.